

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjenišvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna štev. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2-50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Nova pota.

Prelomili smo s tradicijami, pregazili opolska tla, ki so se nam udirala pod nogami in ki jih poznamo izza Cankarjevih Hlapcev.

Slovenski učitelj ne bo več lesteval, po kateri se bodo drugi vzpenjali navzgor; ne bo se mu več pošteno in nesebični hrbet krivil pod težo tujih bremen, ampak bo enota, s katero bo morala računati bodočnost!

Težko je bilo pretrgati s preteklostjo, ki je bila konsekvantna, če tudi zmotna in ki je vključ vsemu vedela kaj hoče — nič manj težko ne bo zidati!

Misel, da je sedaj vse urejeno, vse popravljeno, bi zamogla imeti težke posledice. Urejenega ni še nič popravljenega nič in ne bo še kmalu, urejeno in popravljeno bo šele, ko se bo zavedel vsak, ki ima opravka s šolo katerekoli stopnje, da bo njegova abstinencia pri gradbi novih potov ustvarila vrzel, ki se bo dala težko izpolniti. Nova pota bodo dograjevali šele tedaj, ko bo vsak borec, prepojen novega duha stal neomajen na svojem mestu, braneč skupne pravice, skupne koristi in skupni ugled.

Skupni interesi morajo stopiti na mesto osebnih, pa bodo tudi osebni dobojevali. Ne bomo zidali z rekrimacijami na to, kar je bilo — to je za nami — zidali bomo z avtokritiko in samovzgojo posameznikov in skupnosti! Boj, ki ga bojujemo, ni boj proti zastopnikom starega in okostenelega, ampak boj za bodočnost, ki mora biti naša. Je odpor proti lastni starosti, ki mora biti še daleč!

Revolucionarni pokret v organizaciji nas ne sme zazibati v čakajoče brezdelje; uspeh nas ne sme upijaniti! Ostati moramo isti revolucionarji kot doslej; odstranjevali bomo vzroke, ki dovedejo do revolucije!

Dedščina, ki jo prevzemamo, ima premnogo neobdelanega polja, a tudi dovolj obdelanega — delajmo, da bo dedščina boljša, ko jo bomo oddajali v druge roke. Čas gre neizprosno svojo pot in zahteva svoje; tudi za nas pride dan oddaje, dan obračuna.

Podedovali smo Svetopolkove raztresene palice, sreča z nami, če nam bo dano izročiti jih naslednikom v butaro zvezane!

Josip Ribičič.

Poročilo o seji širjega sosveta UJU Pov. Ljubljana dne 10. januarja 1926 v dvorani ljubljanskega mestnega magistrata.

(Odobreno na seji ožjega sosveta Pov. UJU dne 16. januarja 1926. Celoten original je med spisi.)

Ob navzočnosti zastopnikov 31 učiteljskih društev in vseh članov ožjega sosveta ter dveh članov nadzorstva otvorila poverjenik g. L. Jelenc sejo, določil dva zapisnikarja (Ribičiča in Wudlerja) ter preide takoj k svojemu poročilu, ki se v glavnih potezih glasilo:

Noče razmotrivati, če so centrala UJU in posamezni njeni deli storili v minulem letu svojo dolžnost. Ljubljansko poverjenišvo na je bilo marljivo; s paznim očesom je čuvalo pridobljene pravice učiteljskega in se prizadevalo izboljšati novih. Naše storjeno delo s projektom šolskega zakona ima trden temelj, če tudi ga bodo sedaj zavrgli kakor se čuje. Nebroj je bilo intervencij v korist posameznih članov in celote. Prosvetno delo se tudi ni zanemarjalo! Vzgajali

smo tudi naraščaj, ki se mora vzgajati tudi politično! (Medklic: Ni naša naloga vzgajati tako! Politično pač — ne pa strankarsko!) Naš tisk napreduje! — Odseki pa ne delujejo kakor bi bilo želeli! (Medklic: Ne jih zatirati!) Preveč jih je! Treba jih bo družiti. Po svojih poslovniških so društva v družtvih. Samostojnost je kvarna; odseki bi morali pošiljati svoje sklepe poverjeništvu v nadaljno poslovanje. — Vsi ne moremo biti enakimi mišljenji; vsaka nesloga bi se morala zravovati na sejah ožjega ali širjega sosveta in pri skupščinah. Obžalovati je, da se sklicujejo sestanki za hrbtno poverjenišva. — Z imenovanjem Štruklja je učiteljsvo doživelo klofuto. »Učit. Tovariš« ni našel besede, da bi ožigosal to poniževanje.

Predsednik hoče preiti takoj k 2. točki dnevnega reda, pa se oglašio k besedi:

Hren: Zagovarja sestanek v Mariboru. Načelni konflikt v seji ožjega sosveta je kazal, da pride do likvidacije na

seji širjega. Da se konflikt aplanira, se je sklical neoficialni sestanek vseh predsednikov mariborske oblasti. Zavrača izraz, da se je zahrbtno delalo.

Lapajne: Povdarja, da predsednik zavzema stališče proti našim gospodarskim podjetjem, Zlasti v zadevi U. K.

Dimnik: Kritika »Učit. Tovariš« z vodilnega mesta se je dotaknila le malenkost in se ni ne z eno besedo dotaknila načelnih zadev ne smeri lista. — Odseki naj bodo samostojni! Odseki niso nikoli bili pozvani, naj poročajo sosvetu. V enem ednem slučaju se je to zgodilo, a še tistikrat zaradi političnega strankarstva. Z obsojanjem slučaja Štruklja bomo škodili stvari in napravili zadevo osebno in strankarsko; uveljaviti se moramo na drug način in pridobiti drugače avtoriteto. (Aplavz.)

Sledi poročilo strokovnega tajnika

Po lepo uspehi pokrajinski skupščini se je pričelo podrobno delo doma — sklepi in resolucije so se poslale šolskim oblastvom i. dr. Na sejah ožjega sosveta so se obravnavale tekoče zadeve — sklepi so se poslali na pristojna mesta. Na poziv poverjenštva se je priglasilo mnogo članov za sprejem na višjo pedagoško šolo — mnogo sprejetih, mnogo odklonjenih. Omenja ustanovitev pevskega zbora: poverjenštvo se je udeležilo ustanovnega občnega zbora ter hoče podpirati nadaljnji razvoj. Naš list je bil edini, ki je poročal o ustanovitvi tega zbora. — Na razpisano mesto knjižničarja se je imenoval Vekoslav Mlekuš. — Glavna skupščina v Subotici: Podrobno stoji so že znane. Zborovanje burno, kakor bi ne smelo več biti v bodoče. Po zborovanju so šli zastopniki našega poverjenštva k prosvetnemu ministru Vukičeviću v Beograd, kjer se je povdarjala učiteljska stalnost in kvarnost po prepogostih premeščanjih. — Materjalno vprašanje: Beležimo v naši bilanci nazadovanje. Povišice se priznavajo od dneva ukaza, ne pa od dneva dospelosti, novi finančni zakon je zvišal službeno dobo za pravico do penzije od 10 na 15 let in vštete 15% doklade v penzijo s 35 službenimi leti; odbili so stanarino pri naravnih stanovanjih. Činov. zakon ni nič stalnega več! Za učitelje-izgance je poverjenišvo interveniralo pri odboru za molbe in žalbe. Dr. Žerjav je dal upanje, da bo zadeva ugodno rešena. — Pravno-obrambni odsek: O delu in uspehu ima odsek poročati na prihodnji pokrajinski skupščini. — Naša prosvetna politika in naša organizacija: Večna menjava uradništva vpliva kvarno na konsolidacijo naše države. Trdna in železna

organizacija nam je sedaj najbolj potrebna. Za dosego II. kategorije je bilo treba boja. To je treba vedno povdarjati. Poziva predsednike, da posvetijo na prvem zborovanju vsaj uvodni nagovor pomenu in dosedanjemu delu Udruženja. Živimo v kritični dobi, ki ne sme najti majhnih ljudi. Ne razdrati, ampak zidati na ustvarjenem temelju.

K tajniškemu poročilu dočitala pov. Jelenc: Državni budžet za leto 1926/27. je okrnji postavke za prosveto: od prvotnih 1300 milijonov je padel budžet na 750 milijonov Din. Črtalo se je pri personalijah. Poročajo, da odpuste v Sloveniji vse učitelje srboinvaščine, telovadbe, petja i. dr. Pride pa še hujše. Kdor bo napredoval, ko bo kvota izčrpana, dobi nove prejemke šele od proračuna leta 1927/28. dalje. Računati treba s faktom, da bo vsaka vlada dobra s kmetom in se na državnega uradnika ne bo ozirala.

(Vname se ostra debata, v katero posežejo tov. Lapajne, Jelenc, Hren, Dimnik in Gus.)

Sledi blagajnikovo poročilo, ki se priobči članstvu po končni ugotovitvi.

Temu sledi dolgotrajna debata o gospodarskem stanju Pov. UJU in listov. V debato so posegii: tov. Luznar, Dimnik, Musek, Fegic, Dolinar, Stopar, Hren, Završnik, Hočevar, Alt, Ribičič in Gus.

Blagajnik ugotovi, da bi bilo blagajniško stanje ugodnejše, ako bi članstvo in društva redno plačevala svoje obveznosti napram poverjeništvu in »Zvončku«. (Nekatera društva imajo celo 9000 do 14.000 letnih zaostankov.)

V menu nadzornega odbora je podal poročilo tov. Luznar.

Preide se h glasovanju predlogov:

1. Fegičev: Naročnina »Učit. Tov.« za neorganizirane naročnike znašaj v bodoče 60 Din, za »Popotnika« pa 50 Din. — Sprejeto.

2. Fegičev: Vsi na novo upokojeni tovariši in tovarišice ostanejo redni člani naše organizacije. Plačujejo polno članarino in prejema oboja stanovska lista. — Sprejeto že na skupščini v Krškem.

3. Hrenov: Gospodarski odsek in nadzorni odbor naj točno ponovno ugotovita naše finančno stanje, naj preuredita upravo, da bo brezhibna in naj do 1. aprila t. l. to delo izvršita in poročata o stanju ožjemu sosvetu.

LISTEK.

„Naš Glas“.

K cilju drugovi!
U nama se bojevi biju;
u nama se lavori kriju,
mi srčno spremni u boj.

U kolo, u kolo
golubovi,
nek visoko lete
mladi nam snovi,
Mi moramo dalje
plemenitom cilju!
Daleko vi sanje,
mi tražimo zbilju!

(T. U.)

Ko beremo to v prvi številki »Našega Glas«, vidimo čilost in borbenost, s katero nas kliče naš drug T. U. v boj za naše ideale! Mlad je »Naš Glas« in ni dosegel še svojega razmaha, ali zato nič manj borben. S silo ljubezni do svojega rodu želi in hoče prodreti v srca vseh, vas vseh, ki čutite in bdite za naše brate v Primorju, ki jim hočemo nuditi oporo in viliti poguma za nadaljni boj!

»Da! Nam ie, za zarjo blesteči pogledati in kaj ljubega in lepaga ti povedati, o domovina!«

Mi hočemo, kolikor je v naših mladih močeh, hočemo in moramo, ker je naša sveta dolžnost, zreti v lepšo zarjo Tvoje bodočnosti, o domovina!

Zato smo izdali svoje glasilo! »Živa potreba nas je pozvala na oder«, piše urednik. Udruženje slovanskih srednješolcev v Italiji je izprevidelo, da pri vsem obširnem delu in organizaciji ne bo zinoglo naloge medsebojnega občevanja članic Udruženja, brez skupnega informativnega glasila. In zdaj je glasilo tu. Ne pustimo, da bi zopet moralo prenehati!

Prve tri številke, ki so doslej izšle, nam pokažejo sliko tega lista. Snov je razdeljena v tri dele: v leposlovni, prosvetni in informativni del ter vestnik. Spisi so hrvatski in slovenski. Ne moremo leposlovnega dela motriti s preveč strogo literarnega stališča, ker list sam ni strogo literaren, omenim pa naj, da so mnogi sestavki, kako tudi pesmi, precej epigonski, da nekateri čez mero. (Berač Jurko!) Nimajo tudi tendence kakršne bi si želel v takem listu. Mi hočemo v eč »Solz v čašo skelečih nam ran« (Cvetoslav)! Kakšne so čaše ran ne vem! Tudi »Zvonovi naj ne tožijo« več; in če žene in dekleta sprašujejo: kod? — povej jim Miriam in ne pusti jih v blato!

Članki in razprave prosvetnega in informativnega dela so mnogo boljše in našim razmeram potrebni in so obk-

ativni. Omenim tu članek »Kje naj studiram« od Branimira Dobravškega. Povzemam par besed: »Pomislite, kaj bi se zgodilo z našim ljudstvom, če bi ga zapustila vsa inteligenca?! Isto — kar se zgodi z ladjo brez krmarja. Že itak je odšlo v tujino premnogo zrelih, odličnih mož, ki bi nam bili lahko še v veliko korist — in najzalostneje je, da ubira mladina isto pot...« V naslednjih dveh številkah piše isti dvoje dijaških pisem iz Jugoslavije. Jože Bajda piše o sebičnosti in človeški družbi; prav ima ko pravi: »Mi smo mladi in ne bomo obupavali s Humbertonem, nestrpnim aristokratom, ki je navajen ukazovati in se mu zdi usodno, da ne more spreobrniti svet v petih minutah.« Isti piše o slovenskih dijaških listih v Julijski Krajini. D. J. poroča o ekonomskem položaju primorskega dijaštva v Sloveniji. V drugi številki obsega ta del članek o občnem zboru Udruženja slovanskih srednješolcev v Italiji. Pri naša tudi podrobno poročilo o delu odseka za izdajo našega glasila. Javnost se tu lahko seznanja s težočami in žrtvami naše organizacije. Pojasnitve in utemeljitve stališče Udruženja, ki je napredno, narodno in demokratično. Sledi Tugomira Učiča »Srednješkolski život«, ki ga nadaljuje v tretji številki in od Ar. »Ekonomski položaj dijaštva v Hrvatskoj«. V istem delu tretje številke nahajamo zani-

mive članke in spise od N. N. »Siavenska budućnost«, od Dragovana Vinkova »Škola života«, »Nestručnost Italijanskih učiteljskih škola« kar piše Tone Petruško-Petrov. Med posameznimi razpravami so aforizmi in sestavki bolj splošnega značaja. N. pr. v prvi številki Maksima Češmskega: »Nekaj smernice o potovanju«. Naj omenim v drugi številki lep nekrolog Njegošu od N. N. Najzanimivejši članek v tretji številki je pa »Škola života«, ki sem ga že omenil. Tovariš Vinkov nas seznanja z človekoljubno Vidovičevno šolo. Dobro je pogodil marsikoga izmed nas, ki sami sebe ne pozna. Kritično razpravlja o šolah — »koje su previše udaljile se od života«. Zahteva v tem oziru več svobode šolskega pouka. Njegova kritika šolske vzgoje in pouka je najbolj utemeljena, kajti res vzgaja kot sam pravi prej — »učene lopove i Paskljeviće, a ne ljude koji kane da vode narod!«

Omenil sem samo vrsto člankov iz tega dela zato, da je razvidno kako se zanima dijaštvo za življenje. Ostali so tudi zelo dobri.

Vestnik vseh treh številki prinašajo kratke črtice. Tako n. pr. v 1. številki o Lužisko-Srbskem dijaštvu, v drugi o Prosvetnem tečaju na Krasu. Listek in Kromika prinašata tudi podrobnosti. V tretji je poročilo o občnem zboru društva